

مقدمه‌ای بر یادگیری الکترونیکی

محمودبابایی

نویسنده : محمود بابایی

ناشر: چاپار ؛ تهران (۱۳۸۹)

تلخیص: علی مهدی

[Downloaded from smtjournal.smtc.ac.ir on 2026-10-26]

تلخیص

ظهور فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی موجب پیدایش مفاهیم و اصطلاحات جدید شده است. مانند نشر الکترونیکی، بانکداری الکترونیکی، تجارت الکترونیکی، کسب و کار الکترونیکی، شهر الکترونیکی و نظایر آنها. آموزش و یادگیری الکترونیکی نیز از مفاهیمی است که با رشد و گسترش فناوری‌های ارتباطات و اطلاعات در حوزه تعلیم و تربیت مطرح شد و توجه زیادی را به خود جلب کرد. مباحث این کتاب بر آن است تا نشان دهد یادگیری الکترونیکی دنباله و تکامل‌یافته نوعی از آموزش به نام آموزش از راه دور است که قدمتی طولانی و چند صد ساله دارد.

آنچه به عنوان یادگیری الکترونیکی خوانده می‌شود، ریشه در پدیده‌ای به نام یادگیری از راه دور دارد. یادگیری از راه دور، دارای تاریخ پرباری از یادگیری مبتنی بر مطالب چاپی تا تلویزیون آموزشی و فناوری‌های تعاملی کنونی است. تا اواسط قرن بیستم یادگیری مکاتبه‌ای، رایجترین جریان یادگیری از راه دور در اروپا بود. از سال‌های میانی قرن بیستم تلویزیون و رادیو، آموزشی عمومیت یافته و مبتنی بر عرصه یادگیری از راه دور را بنیان نهاد. اما بزرگترین مشکل در این مسیر، یکطرفه بودن آن و فقدان ارتباط دوجانبه بین مدرس و شاگرد بود. البته در همه کشورها نوعی سیستم آموزشی وجود دارد که قرار است به نیازهای مربوط به نیروی انسانی ماهر پاسخ دهد. تلویزیون، رادیو، کتاب و.... تغییر در این سیستم و ابزارهای آن، نیازمند برنامه‌ریزی پایدار و منسجم است و هرگونه استفاده از فناوری در این سیستم سنتی باید به رویکردی مبتنی بر نیازها و امکانات بومی باشد. در واقع بومی‌سازی به معنای سازگار کردن کیفیت استفاده از مزایای فناوری در موقعیت‌های فرهنگی و اجتماعی خاص است.

کاربرد فناوری در عرصه یادگیری می‌تواند یکی از مصادیق استفاده مناسب و مفید از این پدیده باشد. پیشرفت استفاده از یادگیری الکترونیکی وجود زمینه و بسترهای لازم و دیدگاه روشن درباره آن، در برنامه‌های توسعه ملی است و باید دید رویکرد ملی به استراتژی‌های استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی در کشور چگونه است؟ پاسخ این سوال و اینکه جایگاه فناوری اطلاعات در کشور چگونه تعیین شده و مورد پشتیبانی قرار می‌گیرد تکلیف موضوع یادگیری الکترونیکی را روشن می‌کند. جذابیت‌های فناوری‌های نوین ممکن است برخی را آنچنان شیفته خود کند که بدون شناخت و ارزیابی کافی دست به اقدام‌های عملی بزنند که هم آموزش صدمه ببیند و هم کارکردهای فناوری نوین را بی‌فایده و ناکارآمد جلوه دهد. از این رو به نظر ما مطالعه زمینه‌های موجود در همه ابعاد بخشی از فرآیند استفاده از فناوری در آموزش و یادگیری است. هدف ما در این کتاب روشن کردن چارچوب‌های مفهومی ویژگی‌ها و سایر موضوعات مرتبط با یادگیری الکترونیکی و تلاش برای دستیابی به درک جامعه و درست این پدیده است.

فصل اول این کتاب، به پیشینه پژوهش پیرامون آموزش از راه دور و یادگیری الکترونیکی پرداخته و به طور خاص بر روی یک فراتحلیل در این زمینه تمرکز نموده است. در فصل دوم، مبانی نظریه یادگیری و الزام‌های مکاتب برجسته یادگیری مانند رفتارگرایی، شناخت‌گرایی و سازه‌گرایی در زمینه یادگیری درون خطی به تفصیل مورد بحث قرار گرفته است.

فصل سوم به تفصیل، پیشینه و تاریخچه آموزش از راه دور، سیر تکامل فناوری در این نوع آموزش، گونه‌های آموزش از راه دور و تلاش‌های جهانی برای بهره‌برداری از آموزش از راه دور را بررسی و بیان نموده است. در فصل چهارم، مفاهیم اساسی یادگیری الکترونیکی و ویژگی‌های آن به طور ویژه بررسی و تبیین شده و مزایای این نوع یادگیری و چالش‌های پیش روی آن از دیدگاه‌های گوناگون بیان گردیده و به ویژه به نقش عوامل فرهنگی و نیز آثار فرهنگی یادگیری درون خطی اشاره شده است.

همچنین در فصل پنجم، به بررسی فناوری اطلاعات و یادگیری الکترونیکی، انتخاب فناوری اطلاعات برای یادگیری و بررسی موانع و چالش‌ها پرداخته شده است. در فصل ششم به تبیین رابطه بین فناوری‌های اطلاعاتی و یادگیری الکترونیکی و تعامل دو سویه آنها اشاره شده و در فصل هفتم به موضوع تولید محتوا برای یادگیری الکترونیکی پرداخته شده و راهکارهای اساسی موجود در این زمینه تشریح گردیده است. اهمیت تعامل در یادگیری الکترونیکی و انواع آن موضوع بسته فصل هفتم است و در فصل هشتم نیز انواع مهارت‌های مورد نیاز برای یادگیرندگان، مربیان و کارشناسانی که به یادگیری الکترونیکی روی می‌آورند تشریح شده است.

در فصل نهم انواع پشتیبانی مورد نیاز برای اجرای دوره‌های یادگیری الکترونیکی مانند پشتیبانی منابع اطلاعاتی، پشتیبانی فناوری و پشتیبانی ارتباطی بررسی شده و در فصل دهم وجه اقتصادی یادگیری الکترونیکی و هزینه‌های آن در مقایسه با یادگیری سنتی بیان و در ادامه در فصل یازدهم، مدیریت سیستم یادگیری الکترونیکی، چگونگی مدیریت سیستم پشتیبانی یادگیری، سیستم مدیریت یادگیری و استانداردها و در نهایت امنیت سیستم یادگیری الکترونیکی مورد توجه قرار گرفته

[Downloaded from smtjournal.smtc.ac.ir on 2026-10-26]

است. همچنین فصل دوازدهم این کتاب به بررسی ارزشیابی در یادگیری الکترونیکی با مصادیقی چون دلایل اجرای ارزشیابی، ابزارهای ارزشیابی، مربیان و ارزشیابی در محیط مجازی و همچنین انواع ارزشیابی در یادگیری الکترونیکی اشاره دارد. در انتهای این کتاب یعنی فصل سیزدهم، به بررسی مسائل حق انتشار در محیط مجازی مانند: حق انتشار چیست؟ سابقه، قانون حق انتشار و حق انتشار و حقوق مالکیت فکری در آموزش الکترونیکی پرداخته شده است که در مجموع مطالعه این کتاب، ابعاد و مفاهیم کارکردی و مناسبی را برای علاقه‌مندان این حوزه فراهم نموده است.

[Downloaded from smtjournal.smtc.ac.ir on 2026-10-26]